CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MELCHIOR WATHELET
prezentate la 19 noiembrie 2015 [1]

Cauza C-99/15

Christian Liffers
împotriva
Producciones Mandarina SL,
Mediaset España Comunicación, fostă Gestevisión Telecinco SA

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania)]

„Trimitere preliminară — Proprietate intelectuală — Operă audiovizuală — Directiva 2004/48/CE — Articolul 13 — Daune interese — Valoare — Prejudiciu moral — Metodă de stabilire”

I – **Introducere**

1. Prezenta cerere de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală [2].

2. Prin intermediul întrebării preliminare, Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) solicită Curții să se pronunțe cu privire la întinderea reparației pe care o poate pretinde partea prejudiciată printr-o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală și cu privire la excluderea eventuală a prejudiciului moral din valoarea acestei despăgubiri.

II – **Cadrul juridic**

A – *Dreptul Uniunii*

3. Potrivit considerentului (10) al Directivei 2004/48, obiectivul directivei „constă în apropierea [legislațiilor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne”.

4. Considerentul (26) al aceleiași directive precizează că, „[p]entru a repara prejudiciul suferit [ca] urmare [a] unei infracțiuni săvârșite de un contravenient care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente să cunoască că poate genera o astfel de infracțiune, valoarea daunelor interese acordate titularului dreptului ar trebui să ia în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi câștigul nerealizat de titularul dreptului sau beneficiile fără justă cauză realizate de contravenient și, dacă este cazul, orice prejudiciu moral cauzat titularului dreptului. Valoarea daunelor interese ar putea fi calculată și ea, de exemplu, în cazurile în care este dificil să se stabilească valoarea prejudiciului

1 — Limba originală: franceza.

2 — JO L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56.

suferit în realitate, plecând de la elemente cum ar fi redevențele sau sumele care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv. Scopul nu este acela de a introduce obligația de a prevedea daune interese punitive, ci de a permite despăgubirea pe criterii obiective, ținând în același timp seama de costurile suportate de titularul dreptului, cum ar fi cheltuielile de cercetare și de identificare."

5. Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48 prevede că „[m]ăsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive".

6. Articolul 13 din această directivă, intitulat „Daune interese", dispune:

„(1) Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.La stabilirea daunelor interese, autoritățile judecătorești:

(a) iau în considerare toate aspectele necesare, cum ar fi consecințele economice negative suferite de partea prejudiciată, în special câștigul nerealizat, orice beneficiu fără justă cauză realizat de contravenient și, dacă este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea drepturilor sale

sau

(b) ca alternativă la litera (a), pot hotărî, dacă este cazul, să fixeze o valoare forfetară pentru daunele interese, pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv.

(2) Atunci când contravenientul a săvârșit o încălcare fără a avea știință de aceasta sau fără a avea motive rezonabile de a ști aceasta, statele membre pot să prevadă că autoritățile judecătorești pot ordona recuperarea beneficiilor sau plata unor daune interese care pot fi prestabilite."

B – *Dreptul spaniol*

7. Articolul 140 din textul reformat al Legii privind proprietatea intelectuală (Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual), astfel cum a fost modificată prin Legea 19/2006, care extinde mijloacele de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală și industrială și care stabilește modalități procedurale pentru facilitarea aplicării diverselor regulamente comunitare (ley 19/2006, por la que se amplían los medios de tutela de los derechos de propiedad intelectual e industrial y se establecen normas procesales para facilitar la aplicación de diversos reglamentos comunitarios), din 5 iunie 2006 (BOE nr. 134 din 6 iunie 2006, p. 21230, denumită în continuare „TRLPI"), prevede:

„1. Plata către titularul dreptului încălcat a unor daune interese cuprinde nu numai valoarea pagubei pe care a suferit-o, ci și beneficiul nerealizat ca urmare a încălcării dreptului său. Cuantumul despăgubirii poate include, de la caz la caz, cheltuielile de cercetare efectuate pentru obținerea unor dovezi rezonabile în legătură cu săvârșirea încălcării care face obiectul procedurii judiciare.

2. Plata de daune interese se stabilește, la alegerea persoanei prejudiciate, în conformitate cu unul dintre următoarele criterii:

(a) Consecințele economice negative, printre care beneficiul nerealizat de partea prejudiciată și beneficiile pe care contravenientul le-a realizat ca urmare a utilizării ilicite. Dacă există prejudiciu moral, acesta trebuie reparat chiar dacă nu s-a făcut dovada existenței prejudiciului economic. La evaluarea acestuia se iau în considerare circumstanțele încălcării, gravitatea atingerii aduse și gradul de difuzare ilicită a operei.

(b) Valoarea pe care ar fi primit-o persoana prejudiciată în cazul în care contravenientul i-ar fi cerut autorizația de a face uz de dreptul de proprietate intelectuală respectiv."

III – **Situația de fapt din litigiul principal**

8. Domnul Liffers este regizorul, scenaristul și producătorul operei audiovizuale „Dos patrias, Cuba y la noche" (Două patrii, Cuba și noaptea). Această operă, care a obținut mai multe premii la diverse festivaluri cinematografice, relatează șase întâmplări personale și intime ale mai multor locuitori ai orașului Havana (Cuba).

9. Producciones Mandarina SL (denumită în continuare „Mandarina") a realizat un documentar audiovizual cu privire la prostituția infantilă în Cuba, în care apar activități delictuoase, filmate cu o cameră video ascunsă. Câteva pasaje din opera „Dos patrias, Cuba y la noche" au fost inserate în acest documentar, în pofida faptului că nu se ceruse permisiunea domnului Liffers. Documentarul a fost difuzat de canalul de televiziune spaniol Telecinco, care aparține Mediaset España Comunicación SA (denumită în continuare „Mediaset"), și a înregistrat o audiență de 13,4 %.

10. Domnul Liffers a sesizat Juzgado de lo Mercantil de Madrid (Tribunalul Comercial din Madrid) cu o acțiune împotriva Mandarina și a Mediaset, prin care a solicitat instanței respective îndeosebi obligarea acestora la încetarea oricărei încălcări a drepturilor sale de proprietate intelectuală și la plata sumei de 6 740 de euro pentru încălcarea drepturilor sale de exploatare, precum și a sumei suplimentare de 10 000 de euro cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral pe care l-ar fi suferit.

11. În vederea calculării valorii daunelor interese pretinse pentru încălcarea drepturilor de exploatare a operei sale, domnul Liffers a ales criteriul „licenței ipotetice" sau al „redevenței ipotetice", și anume valoarea redevențelor sau a drepturilor care i-ar fi fost datorate în cazul în care Mandarina și Mediaset i-ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în discuție. În acest scop, el s-a raportat la tarifele practicate de Organismul de gestiune colectivă a drepturilor producătorilor audiovizuali (Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales). Despăgubirea pentru prejudiciul moral a fost calculată pe bază forfetară.

12. Juzgado de lo Mercantil de Madrid (Tribunalul Comercial din Madrid) a admis în parte acțiunea introdusă de domnul Liffers și a obligat Mandarina și Mediaset printre altele la plata către domnul Liffers a sumei de 3 370 de euro pentru prejudiciul cauzat prin această încălcare, precum și la plata sumei de 10 000 de euro pentru prejudiciul moral cauzat.

13. Sesizată cu apelul împotriva deciziei pronunțate în primă instanță, Audiencia provincial de Madrid (Curtea Provincială din Madrid) a redus la 962,33 euro valoarea despăgubirilor datorate potrivit criteriului licenței ipotetice și a anulat în totalitate obligarea societăților Mandarina și Mediaset la plata de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit de domnul Liffers. Astfel, acesta din urmă ar fi solicitat ca despăgubirile să fie calculate aplicând criteriul licenței ipotetice, prevăzut la articolul 140

alineatul 2 litera (b) din TRLPI. Or, potrivit Audiencia Provincial de Madrid (Curtea Provincială din Madrid), respectivul criteriu de despăgubire este alternativ celui prevăzut la alineatul 2 litera (a) din articolul menționat, această din urmă dispoziție permițând doar plata de despăgubiri pentru prejudiciul moral. Combinarea celor două criterii nu ar fi permisă.

14. În recursul formulat împotriva hotărârii pronunțate de Audiencia Provincial de Madrid (Curtea Provincială din Madrid), domnul Liffers atacă revocarea despăgubirii pentru prejudiciului moral și arată că această despăgubire este independentă de alegerea între criteriile de reparare a prejudiciului stabilite la articolul 140 alineatul 2 literele (a) și (b) din TRLPI.

15. Sesizat cu acest recurs, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) are îndoieli în ceea ce privește interpretarea care trebuie dată articolului 140 alineatul 2 litera (b) din TRLPI, această dispoziție vizând să transpună în dreptul spaniol articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48.

IV – **Cererea de decizie preliminară și procedura în fața Curții**

16. Prin decizia din 12 ianuarie 2015, primită de Curte la 27 februarie 2015, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a decis, prin urmare, să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 poate fi interpretat în sensul că se opune ca persoana prejudiciată printr-o încălcare a dreptului de proprietate intelectuală care solicită repararea prejudiciului patrimonial pe baza valorii redevențelor sau a drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a face uz de dreptul de proprietate intelectuală respectiv să poată solicita, în plus, despăgubiri pentru prejudiciul moral care i-a fost cauzat?”

17. Domnul Liffers, Mandarina, Mediaset, guvernele spaniol, german, francez și polonez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. La capătul fazei scrise a procedurii, Curtea a considerat că este suficient informată pentru a se pronunța fără să organizeze o ședință de audiere a pledoariilor, în conformitate cu articolul 76 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții.

V – **Analiză**

18. Prin intermediul întrebării preliminare, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că permite părții prejudiciate printr-o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală și care solicită repararea prejudiciului patrimonial pe baza valorii redevențelor sau a drepturilor care i-ar fi fost plătite în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a face uz de dreptul de proprietate intelectuală respectiv să solicite, în plus, despăgubiri pentru prejudiciul moral pe care l-a suferit.

19. Conform unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [3].

3 — A se vedea în special Hotărârile Yaesu Europe (C-433/08, EU:C:2009:750, punctul 24), Brain Products (C-219/11, EU:C:2012:742, punctul 13), Koushkaki (C-84/12, EU:C:2013:862, punctul 34), precum și Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 35).

20. Or, în speță, atât modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48, cât și structura sa, precum și o interpretare teleologică ne determină să considerăm că această dispoziție trebuie interpretată în sensul că permite oricărei persoane prejudiciate printr-o încălcare a dreptului de proprietate intelectuală să solicite despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat, indiferent de metoda aleasă pentru repararea prejudiciului patrimonial.

A – *Modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2004/48*

21. Metoda alternativă sugerată la articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48 propune să se „fixeze o valoare forfetară pentru daunele interese, pe baza unor elemente cum ar fi, *cel puțin*, valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv” [4].

22. Fără a trage o concluzie definitivă cu privire la posibilitatea de a repara un eventual prejudiciu moral în cadrul articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48, trebuie să se constate că modul de redactare a acestei dispoziții autorizează în mod expres luarea în considerare și a altor factori, nu numai a „redevențelor sau drepturilor” datorate în mod normal. Caracterul *a minima* al factorului menționat decurge în mod clar din expresia „au moins” (cel puțin) utilizată în versiunea în limba franceză a textului. Acest lucru reiese și din celelalte versiuni lingvistice ale dispoziției [5].

23. Termenii „ca alternativă” utilizați pentru a introduce litera (b) a articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2004/48 nu modifică această interpretare.

24. Astfel, analiza sistematică a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 confirmă faptul că, deși modul de redactare a literelor (a) și (b) ale celui de al doilea paragraf prezintă opțiuni alternative, acestea sunt alternative în sensul că este vorba despre două moduri de a obține același rezultat.

B – *Interpretarea sistematică a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48*

25. Abordarea sistematică impune să se considere că paragrafele care compun un articol sau, *a fortiori*, un alineat al acestuia formează un ansamblu ale cărui dispoziții nu pot fi interpretate în mod izolat [6]. Or, deși articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2004/48 oferă autorităților judecătorești ale statelor membre repere cu privire la modul în care pot stabili daunele interese datorate în cazul încălcării unui drept de proprietate intelectuală, articolul 13 alineatul (1) primul paragraf indică în mod expres, în majoritatea versiunilor lingvistice, că aceste autorități judiciare trebuie să ordone „contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune interese *adaptate prejudiciului real* suferit de acesta prin încălcarea dreptului său” [7].

4 — Sublinierea noastră.

5 — A se vedea în special, în versiunile în limbile spaniolă, cehă, germană, greacă, engleză, italiană, neerlandeză, portugheză și slovacă, expresiile „cuando menos”, „alespoň”, „mindestens”, τουλάχιστον”, „at least”, per lo meno”, als ten minste”, no mínimo” și, respectiv, „prinajmenšom”.

6 — A se vedea în acest sens Hotărârea Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541, punctul 25).

7 — Sublinierea noastră. Cuvântul „real” nu apare în versiunile daneză, estonă, letonă și neerlandeză ale textului articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48. Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, nu este posibil ca formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții din dreptul Uniunii să fie singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții sau ca acesteia să i se atribuie un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice. Astfel, dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii Europene. În caz de divergență între diferitele versiuni lingvistice ale unui text din dreptul Uniunii, dispoziția în cauză trebuie interpretată în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte (a se vedea în acest sens Hotărârea Léger, C-528/13, EU:C:2015:288, punctul 35 și jurisprudența citată). Or, în speță, pe lângă faptul că termenul „real” este prezent în cvasitotalitatea versiunilor lingvistice, textul dispoziției privit în ansamblul său (a se vedea titlul A de mai sus) și interpretarea teleologică (a se vedea titlul C de mai sus) conduc deopotrivă la reținerea interpretării potrivit căreia prejudiciul care trebuie să facă obiectul unei reparări este într-adevăr prejudiciul *real* suferit.

26. Analiza sistematică a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 arată, așadar, că al doilea paragraf stabilește *metodologiile* care pot fi utilizate pentru a obține *rezultatul* stabilit la primul paragraf. Or, acest rezultat este într-adevăr repararea prejudiciului „real suferit prin încălcarea dreptului” [8].

27. În consecință, o interpretare contextuală a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 conduce de asemenea la acceptarea luării în considerare a unui eventual prejudiciu moral la repararea prejudiciului suferit ca urmare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală. Astfel, în anumite împrejurări, „valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv” nu reflectă decât *parțial* prejudiciul real suferit de titularul dreptului în cauză, iar nu prejudiciul suferit *în mod real*.

28. Fără să se pună problema aici de a obliga autorul încălcării dreptului de proprietate intelectuală la daune interese punitive [9], apreciem ca fiind greu de contestat că un prejudiciu moral – precum, în special, aducerea unei atingeri reputației – poate fi, cu condiția să fie dovedit, o componentă *per se* a prejudiciului real suferit de autor [10].

29. Alternativa prevăzută la articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48 constituie, prin urmare, o dezvoltare a criteriilor de evaluare a prejudiciului suferit și nu are ca obiect modificarea întinderii despăgubirii pentru prejudiciul respectiv.

C – *Interpretarea teleologică a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48*

30. În sfârșit, constatăm că o interpretare contrară, care ar duce la excluderea daunelor morale din despăgubirea prejudiciului real suferit, ar fi în contradicție și cu obiectivele urmărite de Directiva 2004/48.

31. Considerentul (10) al Directivei 2004/48 face lumină cu privire la obiectivele urmărite de legiuitorul Uniunii Europene. Potrivit acestui considerent, obiectivul directivei „constă în apropierea [legislațiilor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne”.

32. Urmărind acest obiectiv, articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48 prevede în mod expres că reparațiile vor trebui să fie „de asemenea eficiente, proporționale și *disuasive* și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive” [11].

8 — Articolul 13 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2004/48.

9 — Posibilitatea de a acorda daune interese punitive pare să facă obiectul unei controverse în doctrină. Potrivit lui J.-C. Galloux, în versiunea finală a Directivei 2004/48 s-ar fi renunțat la această noțiune. Cu toate acestea, potrivit aceluiași autor, deși modul de redactare utilizat în directivă arată doar că, la calcularea daunelor interese, trebuie să se ia ca măsură prejudiciul real suferit, nu este totuși „neapărat obligatorie limitarea calculului la acest prejudiciu” (Galloux, J.-C., „La directive relative au respect des droits de propriété intellectuelle”, *Revue trimestrielle de droit communautaire*, 2004, p. 698). A se vedea în același sens Benhamou, Y., „Compensation of damages for infringements of intellectual property rights in France, under Directive 2004/48/EC and its transposition law – new notions?”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2009, 40(2), p. 125, în special p. 140 și 143. Pe de altă parte, M. Buydens critică sever această abordare bazându-se pe principiul reparării integrale, adică pe repararea *întregului* prejudiciu, și a niciunui alt prejudiciu (Buydens, M., „La réparation des atteintes aux droits de propriété intellectuelle”, *Actualités en droits intellectuels*, UB3, Bruylant, 2015, p. 407-434, în special p. 408 și p. 417). Potrivit acestui autor, utilizarea adverbului „real” la articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48 ar pleda pentru consacrarea acestui principiu (*op. cit.*, p. 411).

10 — A se vedea în acest sens Buydens, M., „La réparation des atteintes aux droits de propriété intellectuelle”, *Actualités en droits intellectuels*, UB3, Bruylant, 2015, p. 407-434, în special p. 416 și p. 429, Borghetti, J.-S., „Punitive Damages in France”, Koziol, H., și Wilcox, V., (editori), *Punitives Damages: Common Law and Civil Law Perspectives*, Tort and Insurance Law, vol. 25, 2009, p. 55-73, în special nr. 26, precum și Gautier, P.-Y., „Fonction normative de la responsabilité: le contrefacteur peut être condamné à verser au créancier une indemnité contractuelle par équivalent”, *Recueil Dalloz*, 2008, p. 727, în special nr. 5.

11 — Sublinierea noastră.

33. În aceste condiții, nu ar fi coerent să se excludă din daunele interese acordate titularului unui drept de proprietate intelectuală despăgubirea pentru prejudiciul moral suferit de acesta atunci când alege să solicite repararea prejudiciului patrimonial conform metodei forfetare prevăzute la articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48.

34. Astfel, o asemenea excludere ar avea drept consecință anihilarea oricărui efect disuasiv al condamnării, deoarece autorul încălcării ar trebui să ramburseze titularului dreptului numai suma pe care i-ar fi datorat-o în cazul în care ar fi respectat dreptul respectiv și care ar putea fi inferioară prejudiciului real. O asemenea despăgubire nu ar fi, în consecință, conformă cu dorința legiuitorului Uniunii de a asigura o protecție sporită a proprietății intelectuale.

35. Cu o asemenea limitare, caracterul efectiv al protecției ar putea să fie pus el însuși la îndoială. Este vorba însă despre unul dintre obiectivele urmărite de Directiva 2004/48 pe care statele membre trebuie să îl asigure [12]. Astfel, după cum subliniază în mod întemeiat Comisia în observațiile sale scrise, în cazul în care s-ar reține interpretarea potrivit căreia prejudiciul moral ar trebui exclus, rezultatul ar fi același pentru contravenient, indiferent dacă ar reproduce o operă fără autorizație sau ar acționa în mod legal solicitând o autorizație [13].

VI – **Concluzie**

36. Având în vedere modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48, structura sa, precum și obiectivele pe care acesta le urmărește, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Tribunal Supremo (Curtea Supremă) după cum urmează:

„Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie să fie interpretat în sensul că permite persoanei prejudiciate printr-o încălcare a dreptului de proprietate intelectuală care solicită repararea prejudiciului patrimonial pe baza valorii redevențelor sau a drepturilor care i-ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a face uz de dreptul de proprietate intelectuală respectiv să solicite, în plus, despăgubiri pentru prejudiciul moral care i-a fost cauzat.”

12 — A se vedea în acest sens Hotărârea L’Oréal și alții (C-324/09, EU:C:2011:474, punctul 131).

13 — Punctul 29 din observațiile Comisiei.